

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р арх. Георгий Станишев,
катедра „История и теория на архитектурата“, Архитектурен факултет, УАСГ

ОТНОСНО: материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 5.7. Архитектура, строителство и геодезия, научна специалност „Теория и история на архитектурата“

В конкурса за доцент, обявен в Държавен вестник, бр. / 2016г. за нуждите на Архитектурен факултет на ВСУ „Любен Каравелов“, като кандидат участва **гл. ас. д-р Ина Вълчева Ламбева**.

Представени материали от страна на кандидата

Д-р Ина Ламбева е получила магистърска степен по архитектура от Архитектурния факултет на УАСГ през 2008г. и докторска степен по теория и история на архитектурата от Института за изследване на изкуствата към БАН от 2012г.

Има 5 години преподавателски стаж във ВСУ „Любен Каравелов“, от които 2 години работи като главен асистент. Преподава жилищен интериор и обществен интериор и заедно с д-р арх. Ирена Спиридонова са разработили две ръководства за проектиране на жилищен и обществен интериор за студентите на ВСУ.

Д-р Ина Ламбева е член на КАБ и има проектантски опит в областта на еднофамилните жилищни сгради, обновяване на културна и образователна инфраструктура и благоустрояване на градската среда в гр. Петрич.

След защитата на докторската си дисертация има редица публикации в сп. Архитектура, като определена част от тях са съвместно с д-р арх. Ирина Спиридонова.

Кандидатката гл. ас. д-р **Ина Вълчева Ламбева** участва в конкурса с:

- Монография-1 бр. „Дизайнът като средство за създаване на архитектурна среда“, издадена от Висше Строително Училище „Любен Каравелов“ през 2017г. състояща се от 86стр. с ISBN: 978-954-331-078-4.

- Публикации- 7 бр. в период 2016-2017г. в списание „Архитектура“ като пет от тях са приети за публикуване през 2017г. и една през 2016г. Четири от публикациите са съвместно с д-р арх. Ирина Спиридонова.

- Публикувани доклади от международни конференции през 2016г.- 3 бр. на английски език като два от тях са съвместни разработки с д-р арх. Ирина Спиридонова.

- Два изнесени доклада на XVI Международна научна конференция ВСУ 2016.

Всички представени научни разработки са в рамките на 2016 и началото на 2017г.

- Учебни пособия; Лекции от два Web базирани курсове по жилищен и обществен интериор-

Курсът по жилищен интериор е предназначен за специалност архитектура 3 курс и се състои от 10 лекции, а курсът по обществен интериор е за 5 курс и се състои от 11 лекции.

Две ръководства за проектиране на жилищен и обществен интериор, разработени съвместно с д-р арх. Ирина Спиридонова.

- Други документи, удостоверяващи научните постижения на кандидата.

Оценка на научната и публицистична дейност на кандидата

Съдейки по представените публикации научните интереси на Ина Ламбева обхващат полето на следните основни проблематики:

- интерактивна архитектура в частност развитие на интерактивната «кожа» на сградата, която все повече работи като интерфейс между вътрешните пространства и външния свят «научава» сградата да реагира на промените в тази среда;
- методика и алгоритми на архитектурното проектиране, които от една страна зависят от еволюцията и усложняването на изискванията към архитектурата на сградата и към средата за обитаване, а от друга влияят върху качествата на получаваното пространство;
- психология на възприятието, психологически стереотипи формирани от изкуствената средата и влиянието им върху поведението на хората в него.

Съдейки по тематиките на публикациите Ина Ламбева притежава усет да намира и анализира актуални проблеми, ангажиращи публичното внимание в наши дни.

Проблемът обаче възниква когато професионалният читател вникне, как точно тези тематики са развити и каква е била методиката на направата на съответните публикации. В научната литература отдавна съществува едно разделение на две категории текстове:

- едните – класифицират и разполагат разновидностите на едно или друго явление по специфичните категориални «чекмеджета» и от там произвеждат изводи за състоянието на обекта на научен интерес,
- другите – произвеждат определена хипотеза, която моделира и представя една част от реалността (неин аспект) по нов начин, разработвайки ново виждане (парадигма) на тази нейна част.

От Т.Кун (*Структура на научните революции*) знаем че реалните двигатели на науката са втория тип разработки, докато първият – процъфтява в периодите на т.н. нормална наука.

Работата на д-р Ламбева принадлежи на първия тип разсъждения с приоритет насочен към полето на класификацията, подреждането. Така са съставени и повечето от текстове от научната библиография на кандидата. И в това няма нищо лошо, доколкото и «класифициращите» научни усилия имат за цел да препоредят концептуалния свят на научното познание в съответствие на доминиращата научна парадигма и да развият тъй да се каже, вътрешният ѝ ред.

Поради отсъствието обаче на силни изводи и обобщения у читателя възниква впечатлението за известна конгломератност и «съставеност» на текстовете на кандидата от отделни компоненти, което възниква у читателя. То се поражда от една повтаряща се структура в която разглежданото явление се разглобява на разновидности и се представя като едно изброяване, без да се анализира неговия генезис смисъл или да се оценява неговата, социална, културна или художествена стойност. Самото изброяване на компоненти и класификационни категории не може да изчерпва целите, които следва да поставя научна студия от този род. То трябва да създава едно ново знание или най-малко да осигурява една временна негова пълнота, поне в рамките на заявения предмет на една студия, нещо което отсъства в работите на Ина Ламбева. Изводните части на публикациите не обвързват класификациите и изброяванията в цялостна научна картина, създаваща нова (приносна) интерпретация на явлението.

Това впечатление се затвърждава от намирането в международната преса на конкретните източници на голяма част от тези компоненти, използвани от д-р Ламбева в готов вид. Имайки предвид повторемостта на този модел в представените публикации, можем да говорим за известна системност. По логиката на такава система, за да се напише статия на конкретна тема един автор следва да извърши следните операции:

- да обиколи интернет пространството с някоя от научните търсачки по определени ключови думи,

- да избере относително несложно изградени класификации на явления (за най-безопасно – съвпадащите при няколко автора), в интересуващата автора област;
- да пренареди категориите в нов, произволен, или друг алтернативен системен ред;
- да направи още един «search» за примери, които прилягат като илюстриращ материал към определените вече класове явления;
- да съотнесе набраните примери с категориите и да ги «сглоби» в съответни блокове,
- да напише заключение с изводна част, която демонстрира приносите на авторската теза (класификация на познати явления) за развитие на съответния клон на архитектурната наука и научния теоретичен дискурс и накрая,
- да издаде «новата научна студия».

Анализът на прилагането на тази методика в текстовете на кандидата сочат, че именно последния сектор на този алгоритъм, съдържащ изводната и приносната части на д-р Ламбева, е относително най-слабо застъпения раздел в трудовете от приложения списък публикации, което подкопава научната им стойност. Иначе «интернет стратегията» работи. Но има една предвидима опасност в посочения метод на научно сглобяване на тези, която следва да имат пред вид научните работници които го експлоатират: интернет пространството не само позволява лесно да се намират готовите съставни части за подобни научни разработки, но равностойно лесно е и да се проследяват (пак по ключови думи и термини) източниците на заимстване и «вдъхновение».

Характерни в това отношение са следните два казуса от публикациите на Ина Ламбева представени в настоящия текст като примери:

1ви казус:

- *The use of interactive facades as a means of improving the built environment. Phd Lambeva Ina, Phd Spiridonova Irena, 2016;*

- *Технологичното развитие на съвременната градска среда или как си взаимодействаме с интерактивните фасади. Ина Ламбева, доктор архитект; Ирена Спиридонова, доктор архитект, 2016.*

и

2 ри казус:

Създаване на „Лайфстайл” Архитектура, или влиянието на архитектурната СРЕДА върху НА ЧИНА НИ НА ЖИВОТ, гл. ас. д-р арх. Ина Ламбева, 2016.

Двете студии от 1ви казус представляват една и съща теза с препокриващи се класификации и изводи, и са версии на една и съща разработка на д-р Ламбева, като са издадени на два езика, в което няма нищо лошо. Проблемът все пак изниква, когато ключовите думи от двете студии ни отвеждат към една трета студия, чиято основа - съдейки по хронологията - е използвана в качеството на принципна класификация на явленията (еволюция на интерактивните фасади) в посочените публикации на кандидата. Това е Media Façade, от Susanne Fritz, Switzerland, 2009, публикувана в <https://www.architonic.com/en/story/susanne-fritz-media-facade/7000408>.

Между двете студии на Ламбева и текста на Фриц няма принципна разлика, тк и двете са построени буквално върху една и съща класификация на интерактивното фасадирание, и представят частично препокриващи се серии от примери. В известен смисъл, статията на Фриц има предимства: освен че е по-ранна с десетина години, тя е и с много по-подробна изводна част, разглеждаща технологичното покритие на разглеждания феномен. Като критика и към трите публикации може да бъде отправена забележката че в генезиса на явлението а и в поредицата от примери не може да бъде пропусната една предхождаща, но и в много отношения определяща следващите етапи,

реализация на Той Ито в Йокохама, а именно проектът за Кулата на ветровете, 1986. Но това е друга история.

Студията от 2ри казус е публикацията в списание Архитектура, касаеща също така жизнено актуална тема за начините на въздействие на околната среда върху поведението на човека, колективите и обществото, една тема периодически актуализирана, от периода на «бихевиоризма» (началото на 20 век) и по-късно от теорията на културите в тяхната релация към пространствената среда у Едуард Т. Хол от 1960-те. Тук публикацията - прототип е една кратка студия-бележка от Jeff Howard, наречена Sociofugal vs Sociopetal Space, 2008, <https://designforservice.wordpress.com/2008/02/09/sociofugal-and-sociopetal-space/>.

Частичният паралел между двата текста можем да прозрем чрез основната класификация на д-р Х. Озмънд, която присъства и в двата опуса, като отново и в двата елегантно се прехвърля смисловия мост от Озмънд, към теорията на Е.Т.Хол като се цитира и книгата му The Hidden Dimension, 1966. От тази книга – отново и в двата текста «по съвпадение» - се ползва един и същ цитат относно това как «летищата са проектирани така, че да изолират хората, както и повечето библиотеки, супермаркети и класни стаи».

В двата казуса се наблюдава едно и също явление, ползва се една и съща методика на сглобяване на готови тези, класификации, създават се нови научни текстове, които изцяло препокриват вече съществуващите си първоизточници и не носят никакъв нов заряд. Освен това, разбира се, тези източници не се и цитират никъде. Това се превръща в тотално увлечение в много широк мащаб и примерът на д-р Ламбева е само един атом във новата ни настъпваща научна вселена.

Без да се търсят външни паралели, към същата категория принадлежи и монографията на д-р Ламбева, *Дизайнът като средство за създаване на архитектурна среда*, ISBN: 978– 954–331–078-4, първо издание 2017г. Тук ще продължа, с текста от Ина Ламбева, без кавички и без да цитирам източника, като си служа с «метода на сглобяване», (следва фрагмент от файла 5 - Резюме на по чл.56.т.14) ... Настоящият труд засяга теми свързани с творческия процес при проектиране на сгради, интериорни и градски пространства. Трудът цели да анализира и структурира основни направления и похвати, които се прилагат при творческия процес на проектиране. Често си задаваме въпроси като: Какво е архитектурна концепция? Как се изгражда архитектурна концепция? Има ли конкретни правила и насоки как да подходим при разработването ѝ? (тук спирам неозначеното с кавички цитиране – Г.С.)...

След като става ясно, че *дизайнът* като средство за създаване на архитектурна среда е основният предмет на изследването, още в резюмето към основния текст кандидатът очертава една мъгляво и объркващо разбиране относно този основен термин - предмет на студията.

Дизайнът (според Ламбева)... е *крайният резултат от творческия процес*”, но от друга страна, също там, „дизайнът - е основната движеща сила в креативния процес на много творци, част от които сме и ние архитектите”, а от трета страна ...”той е и основното изразно средство при създаването на архитектурна среда”. И целият този сноп от противоречиви пориви е събран почти в едно изречение... По натам продължаваме: „За да го прилагаме адекватно е необходимо да го разбирате... Ясно ли е сега какво е дизайн? Изглежда, както и любовта, това е едно трудно уловимо, неподдаващо се на дефиниции, явление, което може да бъде описано само с поетически средства...

Оценка на педагогическата дейност на кандидата

Лекционните курсове представени от Ина Ламбева в раздел Учебни пособия показват относително систематичен подход към проблемите на интериорните пространства, като един от основните обекти на архитектурното проектиране. В тях е изградена логична последователност и стадиално

разкриване на преподавания материал и това е може би относително най-силната част на представения материал на кандидата.

Въпреки това от първите редове читателят (и студентът) ще се сблъска с редица неточности и терминологически лапсуси, които всяват съмнение относно метода на тяхното формиране и оттам относно крайния резултат и педагогическия ефект от тях. След като се наема да използва чуждици, и то в оригинални езици кандидатът следва да знае, какво е правилното им изписване и смисъл, иначе внася объркване в съзнанието на редовия студент или съмнение в качеството на курса - при по-ерудираният. Така *лоджия* се изписва на италиански като *loggia* (а не *lodggia*, както е при автора), *балкон* наистина идва от френски, но се изписва *balcon*, а не както е в обясненията на автора - *balkon*, докато *тераса* на оригиналния френски е *terrace*, а не съответно *terrasse* (PDF ZHIL_WEB курс), и разбира се, морфемата «архи» в думата архитектура на класически гръцки означава върховен, главен, и реферира до «превъзходна степен на нещо», например «архидякон» в Българския език, и съвсем не означава «начало», както е написано още на първа страница на уводната лекция в PDF OBSHT_WEB курс). Поне последното със сигурност един архитект следва да научава правилно от самото начало.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представените научни трудове на д-р Ламбева сочат наличието добър усет към актуалните и бих ги нарекъм «модните» проблеми на съвременната архитектурна култура. Те съдържа потенциал за научно развитие, но заявените научни приноси не ми позволяват да предложа **гл. ас. д-р Ина Вълчева Ламбева да бъде избрана за доцент** по професионално направление 5.7. Архитектура, строителство и геодезия, научна специалност «Теория и история на архитектурата»



Член на журито
проф. д-р арх. Георги Станишев

София 28.05.2017 г.